40ՐԴ ՏԱՐԻ — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15/28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1909 — ԹԻՒ 1502

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
ՊՈՒԼԻՍ, ՊԱՊԸ — ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ
Էպուսսուուտ (Սէվէթիէ) փողոց թիւ 38

BUREAUX DU JOURNAL HAÏRENIK
Avenue de la Sublime-Porte rue Eboussuoud No. 38
CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ

ԱՍԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	300 թիւ	75 դրշ.	Մէջիտ
» »	150 »	40 »	»
Գաւառներու	300 »	100 »	»
»	150 »	50 »	»
Օտար երկիր երիօրեայ	300 »	25 ֆրանք	
» » տասնօրեայ	300 »	30 »	
Ռուսիա	300 »	10 րուպլի	

(Միւս պայմանները տեսնել Հրդ երեսը)
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ պէտք դրուելիքն ետ չի դարձուիր։

درعليه باب عالى جاده‌سنده ابوالسعود سوقاغى نومرو ۳۸
غزته‌سى اداره‌سنه ﴿ هيره ﴾

10 ՓԱՐԱ

ԽՍՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԵՂՄՈՒԹԻՒՆ

Հազիւ թէ Կարլիի վարդն և անոր մէկ հայ մէզմուլը քաղաքական հղյայրակցութեան օգուտներ կրեցած էին հասկերը ճառերնին, չատ ծանօթ հայ անձնաւորութիւն մը որ Եւրոպա կրճուած էր, կ'ելլար դիտապատ Բաներդէն քանի մը ժամ հեռու վայր մը։ Այս վայրագ ոճիրին վրայ դեռ կը պակսին մանրամասնութիւնք։ Կոկասի մէջ իր խակութեան և անփորձութեան չրջանն ապրելէ ետք, եղիչէ Թօփչեան դպրած էր իր մանկամարդ հիմնադիր ծերունի ծնողքներուն հետ Կարլին, աւելի փորձուած, և ուր, սկսած էր թերթի մը հրատարակել կատարելով նաև Սահմնորդին մօտ օգտակար խորհրդականի մը դերը։ Ոյժ մըն է որ կը պակսի այսպէս ազգին ծոցէն։

Այդ Կարլիեան լաւատես ճառերէն չարաչի մը առաջ ալ վեց հայ մորթուած էին Սահլճէվազի մէջ, և ներագոյն լուրերու նայելով, Մանակկերտի Քոռ կոչուած տեղը քիւրտ ճիւաղները սպանած են ուրիշ վեց հատ հետ և վեց հոգի երբորդ խումբն ալ մորթուած է Սասունի հարաւային կողմը Բաղբեղոզի մէջ։

Ոահիկաններն, ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ ուշ հասեր են ոճիրին վայրը։

* * *

Բոլոր այս նոր արեան հեզեզներն անգամ մը ևս կ'ապացուցանեն կառավարական հոգեբանութեան անմիկութիւնը։ Կառավարական մեթոդը նոյնն է, զեկոյն քով դրած նուռդը ըլլայ հին թուրք մը, ըլլայ նոր թուրք մը։ Համիտի օրով, խըմութիւնն Հայուն դէմ օրէնք մրն էր, իսկ մեղմութիւնը կանոն մը՝ ի նպաստ Քիւրտին և Թուրքին։ Ասոր պատճառը, չի կարծենք որ լոկ ցեղակրական կամ կրօնական նախապատութիւն և կողմնակցութիւնն էր։ Առնչմէ վեր նկատում մը կար, որ քաղաքական էր։ Հին և նոր թուրք հաւասարապէս համոզուած են որ կառավարական էն ազգինքասար մեթոդն է թուրք և քիւրտ տարրին դէմ չատ խստութիւն չի ցցունել։ Մեղմութիւնը կը պահպանէ քաղաքականապէս երկիրը աւելի լաւ քան ո՛և է խստութիւն։ Անկա է անոնց հոգեբանութիւնն, որոնց ապագոյներն առաւօրէն կը տեսնենք ամէն առիթիս և մանաւանդ տեսանք Առանայի չարչին պատասխանատուներուն նը կատմամբ։

Կը յիշուի թէ անցեալ նահապետ չանին, դաւառապետ թուրք Մէզուս ներուն խնդրանքին վրայ՝ քաւէարկուեցաւ լրիդ։ ներումը Քիւրտիստանի մէջ բնակող չարագործներուն համար, որոնցմէ մօտ 20 հաղարը Տիգրանակերտի կուսակալութեան կը պատկանին։ Ներումէն առաջ, հարիւ թէ կուսակալութիւնը քիչ մը խստութիւն ցոյց տուած էր, ահա հարիւրներով Քիւրտեր որ գաւոյին անձնատուր եղան Տիգրանակերտի կեդրոնական կալաւարութեան և ամենք ինչպէս միշտ, ազատ արձակ ուշ հասեր են ոճիրին վայրը։

Ոահիկաններն, ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ ուշ հասեր են ոճիրին վայրը։ Ասոնք ալ ինչպէս միշտ, ոճիրին վրայ դեռ կը պակսին մանրամասնութիւնք։ Կոկասի մէջ իր խակութեան և անփորձութեան չրջանն ապրելէ ետք, եղիչէ Թօփչեան դպրած էր իր մանկամարդ հիմնադիր ծերունի ծնողքներուն հետ Կարլին, աւելի փորձուած, և ուր, սկսած էր թերթի մը հրատարակել կատարելով նաև Սահմնորդին մօտ օգտակար խորհրդականի մը դերը։ Ոյժ մըն է որ կը պակսի այսպէս ազգին ծոցէն։

Այդ Կարլիեան լաւատես ճառերէն չարաչի մը առաջ ալ վեց հայ մորթուած էին Սահլճէվազի մէջ, և ներագոյն լուրերու նայելով, Մանակկերտի Քոռ կոչուած տեղը քիւրտ ճիւաղները սպանած են ուրիշ վեց հատ հետ և վեց հոգի երբորդ խումբն ալ մորթուած է Սասունի հարաւային կողմը Բաղբեղոզի մէջ։

Ոահիկաններն, ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ ուշ հասեր են ոճիրին վայրը։

* * *

Բոլոր այս նոր արեան հեզեզներն անգամ մը ևս կ'ապացուցանեն կառավարական հոգեբանութեան անմիկութիւնը։ Կառավարական մեթոդը նոյնն է, զեկոյն քով դրած նուռդը ըլլայ հին թուրք մը, ըլլայ նոր թուրք մը։ Համիտի օրով, խըմութիւնն Հայուն դէմ օրէնք մրն էր, իսկ մեղմութիւնը կանոն մը՝ ի նպաստ Քիւրտին և Թուրքին։ Ասոր պատճառը, չի կարծենք որ լոկ ցեղակրական կամ կրօնական նախապատութիւն և կողմնակցութիւնն էր։ Առնչմէ վեր նկատում մը կար, որ քաղաքական էր։ Հին և նոր թուրք հաւասարապէս համոզուած են որ կառավարական էն ազգինքասար մեթոդն է թուրք և քիւրտ տարրին դէմ չատ խստութիւն չի ցցունել։ Մեղմութիւնը կը պահպանէ քաղաքականապէս երկիրը աւելի լաւ քան ո՛և է խստութիւն։ Անկա է անոնց հոգեբանութիւնն, որոնց ապագոյներն առաւօրէն կը տեսնենք ամէն առիթիս և մանաւանդ տեսանք Առանայի չարչին պատասխանատուներուն նը կատմամբ։

Կը յիշուի թէ անցեալ նահապետ չանին, դաւառապետ թուրք Մէզուս ներուն խնդրանքին վրայ՝ քաւէարկուեցաւ լրիդ։ ներումը Քիւրտիստանի մէջ բնակող չարագործներուն համար, որոնցմէ մօտ 20 հաղարը Տիգրանակերտի կուսակալութեան կը պատկանին։ Ներումէն առաջ, հարիւ թէ կուսակալութիւնը քիչ մը խստութիւն ցոյց տուած էր, ահա հարիւրներով Քիւրտեր որ գաւոյին անձնատուր եղան Տիգրանակերտի կեդրոնական կալաւարութեան և ամենք

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՆՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ «ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ»

Մեզմէ օր կղերական ոգիի մասին կը խօսէք։ Ազատամարտ առաջ մէկ վայրկեան ապացոյցը կուտայ։

Կղերական ոգին մէկ մեծ յատկանիշն է անձնազոհութիւնը։ Պահիլ այդ մասին նշանաւոր է և ասկոյն նշանաւորագոյն է Ազատամարտ։

Խօսիմ վաստագի կերպով։

Ս. Փրկչի որքանութեան 30-40 իշխաններ համակ մը կը աւորագրեն ու կը դրկեն Ազատամարտի, որով այդ Թերթին իրենց համակրութիւնը յայտնելով՝ կը դատապարտեն ընդդիմախօս թերթերը։

Ազատամարտ այդ նամակը կը հրատարակէ իրրև ժողովրդային զգացումներու արտայայտութիւն, որովհետև իրեն գործին այնպէս կուգայ։

Հաղարաւոր աւորագրութիւններով հաստատուած ժողովին, բայց որովհետև Ազատամարտականներու գործին չեն գար այդ հանրագրութիւնները, ուստի անոնք կը դադրին ժողովրդական զգացումներու արտայայտութիւնը ըլլալէ, և կ'ըլլան պարզապէս «աւոր միջոց մը այլեւայլ մոլի անձերու ձեռքին մէջ, խարելու ժողովուրդը և ծառայեցնելու անոր հաւատքը՝ ի շահս նոյն այն ժողովուրդին, անոր հանրային չահերուն։»

Հիմնաւոր չէ ասիկա։

Փոքրիկ տղոց մէկ նախատաճէից նամակը զոր գտեր անդիտակցաբար ատաղարած են, ինչ որ իրենց համար կանրելի է չանցանքի թեթեւացուցմանիտակ, չնորհակալութեամբ կը հետրկնակալուի և կը ներկայացուի ընթերցողներու միամտութեան, իրրև հանրային կարծիքի պատգամ։ Իսկ երբ վեց հազար հոգի ազգային հարցի մը համար իրենց նամակները կատարապատեն թիւններով զոյն պաշտօնապէս կը ներկայացնեն Ազգ. Ժողովին, ասիկա ո՛չ թէ հանրային կարծիքի արտայայտութիւն հնկատուիր, այլ ատրին արարք մը կ'ըլլայ, որովհետև յայտնուած կարծիքը անհամոզ է Ազատամարտի։

Մինչդեռ չէ՞ ասիկա խնդալու արգասդիր անձերու համար, կամ ոգրալի՝ հակառակ արտադրութիւն ունեցողներուն համար։

Եւ երբ աւելցնենք թէ այդ ոգիով չարժողները իրենք զիրենք «գերընտիր մտաւորականներ» կը դաւանին, կը տեսնէք թէ քաոսը երբեմն ինչ տեսակի կերպով իրենց բուն նշանակութենէն կրնան չեզուիլ։

Վա՛յ անոնց որ ճշմարտութիւնը մեհնաշունչ ընել կ'ուզեն. ի հարկէ պարտաւոր են իյնալ այդպիսի, և գոյք աւելի խոշոր հակասութիւններու մէջ, և վա՛յ անոնց ալ որ այդ հակասութիւնները տեսած են ընդունիլ իրենց ճշմարտութիւններ «Գերընտիր մտաւորական»ի դրոշմով վաւերացուած։

ԵՐՈՑ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՎԱՆՔԵՐՈՒՆ ԽՆԴԻՐԸ

Վանի Խան Ժողովը կը գրէ մեզ՝ թէ Զաւէն վրդ. ի Հայրենիքի մէջ հրատարակած նամակը «Վասպուրականի վանքերուն մէջ եղած արատքին ոտնձգութեանց և անոնց եկեղեցական խաչերէն ու զարդերէն մերկացուցած ըլլալուն» մասին ակնարկութիւնները պարունակելով, հարցուցած են իրմէ թէ Առաջնորդարանի իրաւասութեան ներքև գտնուող վանքերուն վիճակին մասին եթէ ուներ դիտողութիւններ՝ ինչո՞ւ ժողովին մէջ խնդիր չէ բրած։ Զաւէն վրդ. պատասխաներ է «Թէ իր պաշտօնավարութեան օրով Վանայ Առաջնորդարանի իրաւասութեան ներքև գտնուող վանքերը զերծ եղած են արտաքին ոտնձգութիւններէ և թէ իր ակնարկութիւնը Ազիամարի Թեմի հզող վանքերու մասին եղած է։» Զաւէն վրդ. խոստացեր է այս մասը բացատրութիւն դրկել մամուլին։

Վանայ Առաջն. դասարդ Տէրպետը իր Գահիրէի բարեկամին ուղղած նամակին մէջ կ'ըսէր. «Եկէ՛ք, մանչ անդամ մը Վասպուրական եւ տեսէք այս սուրբ եւ հոյակապ վեհասաստիները որոնք քանդակուածքներուն ամէն մանուկ եղած են և են կատարելագոյն տարրեր, մեր ազգային գոյութեան և յաւերժութեան վկայութիւնները, և այսպիսի վիճակի մը մատնուած։ Ամէն մէկ վանքի մէջ տեսնուած հին ձեռագրերը, որոնց մեծ մասը կրօնական բովանդակութիւն ունին, ամբողջ գրադարանի մը կազմեցած, ցրուած, կորսուած և ոչնչաց

ԱՒԱՐԱՌՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆՔ

ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԷՆՔ ՄԸ

բերէ, և իմացական ու բարոյական որոշ բարձրութեան մը վրայ կը զըտնուէր, ի տարեկ վայելած է անպայման յարգանք ու ժողովրդականութիւն. բայց երբ ան լինած է բարոյապէս ու մտաւորապէս, երբ իր իմացական մակարդակը ժողովուրդին իմացական մակարդակէն վար մնացած է, Հայ եկեղեցականութիւնը կորնչացած է իր պատճառանքն ու ապրելագիտութիւնը:»

Այս բոլոր փաստերը՝ կարծենք, բաւական են ապացուցանելու մէ Հայ կղերը անանկ վտանգաւոր տարր մը չէ մեր մէջ, որուն դէմ հարկ ըլլար բոլոր ուժով պայքարիլ և ոչնչացնել ու եղեռնական երկրագործութիւններ առաջ բերել ազգին մէջ, երբ անդին չատ աւելի կարևոր և ոտիպրտական խնդիրներ կան որոնք պէտք ունին միահամուռ ջանքի ու պայքարի: Իսկ անոնք որ բուն իսկ կրօնքին դէմ կը կռուին իրը թէ չարիքը հին ձեւն զարմանալու համար, ապտնոզատէս չատ մեծութեան կը խորհին, չըսելու համար խնամատարներն: Կրօնքը արհամարհելի տարր մը չէ. անոր մէջ հազար անգամ լեզուցած հասարակ-ոեղիքը վարդապետութիւններուն խորը և անոնց ամէնէն վեր կան յաւերժական անտեսկալ ճշմարտութիւններ, գերական իրողութիւններ, իմիսիհներուս միայն մատչելի, որոնց մասը՝ կրօնքին դէմ պայքարելով չէ որ պիտի կրնար վերահասուս բլլալ:

ՅՈՎՀ. ԳՈՒՅՈՒՆԵՑԻՆ

Քաղաքական

ԻՏԱԼԻՈՒ ԵՒ ՌՈՒՍԻՈՒ

Զարիճ Ուղեւորութիւնը.— Երէկ մեր հեռագիրներուն մէկ մեծ մասը տեղայ անձկութեան պատճառաւ չկընտրով հրատարակել Զարին Իտալիա ուղեւորութեան չուրջ մանրամասնութիւնները ամէն երկարաբանութիւններ առաջ բերել ազգին մէջ, երբ անդին չատ աւելի կարևոր և ոտիպրտական խնդիրներ կան որոնք պէտք ունին միահամուռ ջանքի ու պայքարի: Իսկ անոնք որ բուն իսկ կրօնքին դէմ կը կռուին իրը թէ չարիքը հին ձեւն զարմանալու համար, ապտնոզատէս չատ մեծութեան կը խորհին, չըսելու համար խնամատարներն: Կրօնքը արհամարհելի տարր մը չէ. անոր մէջ հազար անգամ լեզուցած հասարակ-ոեղիքը վարդապետութիւնները ամէն խորը և անոնց ամէնէն վեր կան յաւերժական անտեսկալ ճշմարտութիւններ, գերական իրողութիւններ, իմիսիհներուս միայն մատչելի, որոնց մասը՝ կրօնքին դէմ պայքարելով չէ որ պիտի կրնար վերահասուս բլլալ:

ՅՈՎՀ. ԳՈՒՅՈՒՆԵՑԻՆ

Քաղաքական

ԻՏԱԼԻՈՒ ԵՒ ՌՈՒՍԻՈՒ

Զարիճ Ուղեւորութիւնը.— Երէկ մեր հեռագիրներուն մէկ մեծ մասը տեղայ անձկութեան պատճառաւ չկընտրով հրատարակել Զարին Իտալիա ուղեւորութեան չուրջ մանրամասնութիւնները

ՀԱՅԱՍՏԱՆ, Հինգ. 26.— Ջորեկ. Հոկտեմբեր 9 (27)։ 1909 թ.

Հետաքրքիր հարցեր

Ինչպես ե Նարդենի ֆ. Ալտունյանը ստեղծել իր հարստությունը։ Ինչպես ե Տիլլի Ցատրեկյանը ֆ. Ալտունյանին ստիպել ամուսնանալ իր հետ։ Ինչպես Ալտունյանը ամուսնացել ե Տիլլիի հետ։ Ինչպես Տիլլին ստիպել ե Ալտունյանին ամուսնալուծվել իրենից։ Ինչպես Տիլլին ամուսնացել ե Ալտունյան

Ո՞րն է Նէօշաթէլի դիտարանին վերջին մրցման մէջ ցարդ առացուած բարձրագոյն թիւը շահող ժամացոյցը

Ո՞րն է Անատոլուի Օամ. երկաթուղեաց պաշտօնական ժամացոյցը

Ո՞րն է իտալ. պետութեան երկաթուղեաց պաշտօնական ժամացոյցը

Ո՞րն է ռուսական երկաթուղեաց ժամացոյցը

Ո՞րն է յունական երկաթուղեաց ժամացոյցը

ՀԱՅԵՐԵՆԻՔ

ՔԱՂՈՒԱԾ
ՆԷՕՇԱՓԷԼԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԹՈՂԱՐԴՈՑ ՈՐՈՇՄԱՆԱԳՐԵՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԹՈՂԱՐԴ
ՆԷՕՇԱՓԷԼԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԱՀԱՆԴԻՆ

Նկատի առնելով ատենով 1905 Մարտ 23ի կանոնագիրը, որ կը վերաբերի նահանգային տուանգապահական դիւանատներու եւ բանտարկեալներու քննութեան, ինչպէս նաեւ տարեկան մրցման մէջ լաւագոյն հանդիսացող քրմամէջբրներուն եւ քահանայապետ մրցանակներուն տալիքներուն ։

Նկատի առնելով նաեւ նահանգային դիւանատներու տնօրէնին տեղեկագիրը, որուն կցուած են 1908 տարւոյ մէջ քննութեան ենթարկուած քրմամէջբրներու գնագրերն եւ վիճակացոյցները ։

Լսելով նաեւ ճարտարարուեստի եւ երկրագործութեան բաժնի տնօրէնին բացատրութիւնները ,

Կ Ո Ր Ո Շ Ե Ց

Կանոնագրին տանմասնած մրցանակները տա կերպով բաժնել 1908ի չրջանին համար

Ա. Դուռնատանատեղուոյ յատկացուած մրցանակներ գրպանի եւ նաւու լատվոյն վեց frottoirերրուներու համար սեռիի մրցանակ ։

Ա. Ն Ա Ե Ր Գ Ն Ե Ր Ը Դ Թիւ դասակարգութեան

Ամ. Պ. Գ. Ժ. Ֆաւրը-Ժաքօ եւ Էնկ. Գործարան ՉԻՆԻԹ Ժամացոյցներու , ի Լօքլ 22,8
Քօլ Պիւրէ , ի Լօքլ 22,5
Քօլ Տիթիշարմ , ի Շօ-տը-Ֆոն 22,2
Քօլ Տ . Նարայէն , ի Լօքլ 19,1
Գործարան Լանկինի , ի Սէնթ-Իմիէ 14,2

Ի դիմաց Պետական Խորհրդոյ
Տիւանադպիր՝ ԲԷՐՐԷՆ Նախագահ՝ ՏՈՒՔԹ. ԲԷԹՈՒՎԷԼ

Միակ ներկայացուցիչ Տեարք Գ. ՍԱՐԴԻՈՅ եւ Ընկերութիւն, Պաղչէ Գափու, ձեղաղ Պէյ խան, Թիւ 16

50—3

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Հոկտեմբեր, 14 1909

Օամ. քօնսօլիտէ քացուէյաւ	Ղրշ.	401 22
» » ամէնէն վար	»	401 20½
» » » բարձր	»	401 23½
» » » գուէյաւ	»	401 21½
Երկաթուղի քացուէյաւ	Ֆր.	495 92½
» ամէնէն վար	»	495 50
» ամէնէն բարձր	»	495 75
» գոցուէյաւ	»	495 62½
Օամ. Գանձ	Լ. Օ.	20 30
Շիլքէթի Խայրիէ	» »	39
» » Համիտիէ	» »	4 30
Թրամվայ բաժնեթուղթ	» »	8 60
» Ժուխանա	» »	4 65
» պարտաթուղթ	Ֆր.	492
Անատոլուի երկթ. բհնթղթ.	»	513
Պալկա Գարաույոլն	»	438

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Պէշլիք	103 20
Մէթալիք	100 30
Մէճիտիէ	108 09
» մանրուք	104 20
20 ֆրանքնոց	87 12
Անգլ. Ոսկի	109 37
Քօլ Էմիէրթալ	90 10
20 մարքնոց	107 20
Բուպլի	— —

ՏՈՔԹ. ՁԱՐՖՃԵԱՆ
ՄԱՄՈՒԱԴԷՏ-ԲԺԻՇԿ
Կոկորդի, Քիթի եւ Ականջի
Վկայուած Բարիզի Համալսարանէն
Նախկին օգնական-բժիշկ
ՊՕՐՏՈՅի Հիւանդանոցներու

Պահու ունի ծանուցանել թէ՝ այսուհետեւ ի դիւրութիւն իր յարգոյ յաճախորդաց բոյի ի Երեքաբրի և Շաբաթ առաւօտներէ, ամէն օր 2-6 (ը. թ.) կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները պետական ամենավերջին մէթոտներով։

Պոլիս՝ կամուրջին գլուխը, Մ. Կ. Նարկիլէճեան էֆ-ի դեղատունը։

Ընա առաջնոյն ամէն օր կէս օրէ վերջ, հիւանդ կ'ընդունի իր բնակարանը, Բերա, Աղա-ճամի Սագըզ Ագաճ թիւ 6։ Երեքշաբթի և Շաբաթ օրերը կը գտնուի ժամը 8-10 (ը. թ.) Շիլլիի Մանկանց միջազգային հիւանդանոցը, և 10էն 12 (ը. ե.) նոյն հիւանդանոցին Բլինիքը, Բերա, ռուսական դեսպանատան դիմաց Ապտալ էֆ. խան, թիւ 22 աթաթիւրքանը։ Ջորեքշաբթի կէս օրէ վերջ ձրի։ 36—16

ՕԹԻԼ ՁԱՆԻԿ
Ա. ՔԷՕՍԻՒՐՃԵԱՆ, ՍԱՄՍՈՆ
Մախի մեծ պողոտային վրայ նոր կառուցուած Ուղևորներու գոնուելավայրին հեռաձայնատուն։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՐՏՕՆԵԱԼ ՄԵԾ ՁԻՆԱՎԱՃԱՌ
ՄԿՐՏԻՉ ՖՐԷՆԿԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ
Սուլթան Համամ
Մէհմասկէր խան
Թիւ
30, 31, 32, 33
Մասնաճիւղ
Կարեւոր
Կեդրոնները՝ Վիեննա

Վաճառատանս եւ մթերանոցիս մէջ ամէն տեսակ զէնք և կապար միշտ պատրաստ գըտնուելուն, կարող եմ թէ մայրաքաղաքիս և թէ մանաւանդ գաւառի յաճախորդաց հայթայթել դիւրութեամբ և դիւրամատչելի գիներով։

10-20 կոզ հրացէններէ և իրենց կապարներէ բաղկացեալ տեսակ մը 5-10 օամ. ոսկւոյ կանխավճարով կը հայթայթուի, որմնցմէ տրուած ամէն յանձնարարութիւնք խղճմտօրէն ու փութով կը կատարուին։

Փափաքողաց գնելու ցուցակը կը ղրկուի 20 վարայի վոխարէն իրը նամակադրամի ծախս։

Ամէն գրութիւնք պէտք է ղրկել՝

Մ. Փրէնկեան, Սուլթան Համամ, Մէստաէթ խան, թիւ 30, 31, 32, 33, նկարեակ դնելով պատասխանին նամակագրամը։

ՏՒՕՁԷՔ ՊԱՆՔ
ՊԵՐԼԻՆ
Հիմնեալ 1870ին

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ	Մարք 200,000,000
Պահեստ ի վերջ 1908ի	103,699,000
Շահաբաժինք 1899էն 1903,	11%,
1904էն 1908	12%

Մասնաճիւղք՝ Պրէմէն, Տրէզդէն, Ֆրանքֆօրդ, Համպուրկ, Լայպցիկ, Միւնհէն, Լոնտոն, Նիւրեմպէրկ, Վիսպատ։

Մասնաճիւղ ի Կ. Պոլիս։

Գլխաւոր կեդրոն կալաթա, Վօյվօտա փողոց, 25-27, Անատոլուի երկաթուղիի ընկերութեան պաշտօնատունին մէջ (որ չունենալու վրայ է)։

Գործակալութիւն Պոլսոյ կողմը, եւ առժամեայ գրասենեակ Տնօրէնութեան, Պատմաճեան Խան, Սչիր էֆ. Բիբլիոպանի փողոց։

Մնառուկը բաց պիտի ըլլայ ժամը 9ուկէսէն 4, ուրբաթի օրերը 9ուկէսէն 1։

Տէօյչէ Պանքին Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղը կ'ընդունի ամէն տեսակ Պանքայի գործողութիւններով։—Հաշուընթացներ կը բանայ։ Ի տես կամ պայմանով վճարելի դրամարկղեր կ'ընդունի։ Հաշուընթացով փոխադրութիւն կ'ընէ եւ բաշխագրութեան փոխարէն։— Թուղթեր կը գնէ եւ կը ղրկէ։— Ներքին գաւառներու եւ արտասահմանի ամէն կարեւոր հրապարակներու վրայ չէք եւ փոխանակագիր կը գնէ ու կը վաճառէ։— Կուպօյ վարկի նամակներ, վճարման հրամաններ, թէ՛ գրով եւ թէ հեռագրով, աշխարհի ամէն կարեւոր հրապարակներուն վրայ։— Ամէն երկիրներու մէջ կը գանձէ մուրհակներ ու տոհմլիքներ։— Ապրանքներու ներածման համար վարկ կը բանայ առեւտրական թուղթերով։— Կ. Պոլսոյ և օտար Սակարաններու մէջ արժեթուղթեր կը գնէ ու կը վաճառէ։—Արժեթուղթեր ի պահ կ'ընդունի։

ՏՈՔԹ. Ս. ԹԷՐՋԵԱՆ
20 տարուան փորձառու բժիշկ եւ Բարիզի հիւանդանոցներուն մէջ աշխատած

Մեծ ուշադրութեամբ կը դարմանէ կուրծքի, ստամոքսի, լեարդի և աղեաց հիւանդութիւնները, արանց և կանանց միզային ու ծննդական գործարանց ցաւերը։ Հիւանդ ոտքով մասնաւոր խնամք կ'ընծայէ։ Վիրաբուժական գործողութիւններ կը կատարէ և մանկաբարձութիւն ի գործ կը դնէ։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն առաւօտ, կէս օր և երեկոյ իր տունը Պէշիքթաշ Ծումեաց եկեղեցւոյ փողոց թիւ 17, ուրիշ ժամեր կը դնանուի՝ Սրճավաճառ Գիւզէլ Նաւասխաղոյքի մօտ գիւղաքաղաքը։ Աղքատները միշտ ձրիապէս կը դարմանէ։ 50—8

ՏՈՔԹ. Ա. ՈՒՆՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Ականջի, Քիթի ու Կոկորդի
Հիւանդութեանց

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ մինչեւ ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած եղանակներու եւ ուրիշ նոյնահասի ձեթոներով հիմնական կերպով կը բուժէ խուլութիւնը, ականջի խժալը, գլխու հնացած ցաւերը, գլխու պռոշը, վերջապէս ականջի, քիթի, կոկորդի, բերնի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։ Քիթի, երեսի վրայ եղած տգեղութիւնները, առանց գործողութեան, մասնաւոր մեթոտով կը չտիէ ու գլխու ու վիզի վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ։ Կոկորդի նշիկները (պատէմճիք) կը հանէ առանց արիւնահոսութեան, իր մասնաւոր գործիքովը։ Կը գտնուի ամէն օր, մինչեւ կէս օր Պահչէ Գարու, Հաճիոխէ Սիպիլի դէմ, Սրճի Իւթիւճեան դեղարանը, իսկ կէս օրէ վերջ Բերա, Շիտակ Ճամբան, Թաքսիմի Ֆրանս. Հիւանդանոցին դէմ, թիւ 41 տունը։ Հինգշաբթի օրերը իր տունը գիմող ամեն հիւանդները, իսկ վիճակ ողբաստները միշտ ձրի կը գարմանէ։ 50—10

ՎԷՆԻՒՍ
Հայ Նոր Վաճառատուն

Բերա, Մեծ-Փողոց, Թիւ 424, (Ռուս. Դեսպանատան դէմ)

Գրամատկան, Անգղիական և Իտալական վերջին նորաձեւութեամբ ճոպակաւոր և նուրբ տպրանքներ, չափազանց չարմար գիներով։

Սեզմիրան նոր ձեւ (ԱՒՏՈՒՆ ՈՒՂԻՂ ԵՒ ԲՐԷՆՆԷՍ), Հալանոց, Դուլպայ, Թաչիճակ, Ջեռնոց, Շապիկ այր մարդոց, Տիկիններու և Պարոններու համար Օձիքներ, Փողկապ, Դրամապանակ, կտաւեայ Պայուտակ, Անուշահոտ սուրիւնք Բիվէր, Ծաղիկ, Ծաղաչէն, Պաօտրի, Լայլն, Լայլն։

ՆՈՒԷՐԻ ՅԱՐՄԱՐ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ
ՕՐՈՒԱՆ ՆՈՐԱԶԵՒՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՁԱՇԱԿԱՒՈՐ
ԿԱՆԱՑԻ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ

Ձոխ մթերք գլխարկի վերաբերեալ ամեն տեսակ ճիւթերու

ԾԱՆՕԹ.— Կը խնդրուի ազնիւ յաճախորդներէն որ ցաւեհաճին անգամ մը այցելել վաճառատունս, համոզում գոյացնելու համար գիներուս ժամանակին, ապրանքներու առկայութեամբ եւ նորաձեւութեամբ մասին։ 36—13

ՊԱՏՄԱՆԻ «ՀԱՅԵՐԵՆԻՔ»ի

Բաժնեգիրները վճարելի են բացառականէս կանխիկ։ — Ջնորհուած բաժանորդագրութիւնք խափան կը դադրին։ — Դրամի ուղարկման լաւագոյն միջոցն է ՄԱՆԴԱՏ—ՓՕՍԹԸ։ — Դրամի փոխարէն նամակագրամ ալ կ'ընդունուի 105 գ. ի նամակագրամը 100 գ. ի հաշուով։ — Դրամի ուղղման ծախքերը բաժանորդագիր կը պատկանին։ — Թէրթին պաշտօնական ստացագրին փոխարէն նշան վճարումները միայն օրինաւոր են։ — Ամէն տեսակ անհատական կամ չհոս վերաբերող յանուցմունք վճարեալով են և առանձին կը ստակագրուին։ Զրի են միայն հանրօգուտ հրատարակութիւնները։

ՏՈՔԹ. Ա. ՕՆՆՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Ականջի, Քիթի ու Կոկորդի
Հիւանդութեանց

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ մինչեւ ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած եղանակներու եւ ուրիշ նոյնահասի ձեթոներով հիմնական կերպով կը բուժէ խուլութիւնը, ականջի խժալը, գլխու հնացած ցաւերը, գլխու պռոշը, վերջապէս ականջի, քիթի, կոկորդի, բերնի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։ Քիթի, երեսի վրայ եղած տգեղութիւնները, առանց գործողութեան, մասնաւոր մեթոտով կը չտիէ ու գլխու ու վիզի վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ։ Կոկորդի նշիկները (պատէմճիք) կը հանէ առանց արիւնահոսութեան, իր մասնաւոր գործիքովը։ Կը գտնուի ամէն օր, մինչեւ կէս օր Պահչէ Գարու, Հաճիոխէ Սիպիլի դէմ, Սրճի Իւթիւճեան դեղարանը, իսկ կէս օրէ վերջ Բերա, Շիտակ Ճամբան, Թաքսիմի Ֆրանս. Հիւանդանոցին դէմ, թիւ 41 տունը։ Հինգշաբթի օրերը իր տունը գիմող ամեն հիւանդները, իսկ վիճակ ողբաստները միշտ ձրի կը գարմանէ։ 50—10

Օամանեան Ընկերութիւն
ՄԵԾ ԶՈՒԼԱՐԱՆ ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՒԻՃ
18. ՍԻՐԲԷՃԻ. ԹՐԱՄՎԱՅ ՁԱՏՏԻՍԻ. ԽԻՏԱՎԷՆՏԻԿԵԱՆ ՓՈՂՈՑ. 18

Տպարանատէրները՝ զիր հայթայթելու դժուարութենէն, գնայն ազուաթենէն, չաւոյ մաշելէն և երբեմն ալ գիրերուն անկանոն ձուլուելէն կը դանգատէին։ Այս դանգատներուն բոլորն ալ նախատեսելով ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ անուամբ մեծ Զուլարան մը հիմնուած է Կ. Պոլիս, Հօճա-Փաչա, Խլուտալէճտիկիոյ փողոց, Թրամվայ Ճաուշէսի, Թիւ 18, ուր կը պատրաստուին ամէն լեզուէ և ճաչակաւոր տառեր։ Երբոպա գացած և վերջերս վերադարձած արուեստագէտ մը Ցրանսայէն նորահնար մեքենաներ միասին բերած, գեղագրիներ՝ Հայկերէն և Թուրքերէն ամէն Բունկթի վրայ տառեր գիզուդրած և այս տառերը վարպետներու կողմէ Չիլիկի վրայ փորագրուած են։ Դիր ձուլելու մասին Կ. Պոլսոյ մէջ ճարտար և արուեստագէտ ու փորձ վարպետի մը հետ ընկերակցած ըլլալով, յիշեալ՝ ուրիշ ձուլարաններու պէս աչկերտներու չձգելով, լինք անձամբ գործին գլուխը կը գտնուի։ Տառերը երկու տեսակ մետաղէ չինել սովորական եղած էր, բայց գլխամասերու և ճակատար ըլլալու համար երրորդ և չորրորդ մետաղներ ալ կը գրուին և ծախքէ չվախնալով այս մետաղներուն ամենէն լաւն և ամենէն մաքուրը կը գործածուի և յաճախորդաց դիւրութեան համար գիներն ալ նախնի չափաւոր են։

Կը խնդրուի ազնիւ յաճախորդներէն որ բաւեհաճին անգամ մը այցելել մեր Զուլարանը, համոզում գոյացնելու համար գիրերուն զգալի ածանուածութեան և գիրերու տոկունութեանը մասին։ Դատաւական յանձնարարութիւնք կը կատարուին անոնցերի կերպով։ 50—41

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի հրատարակութեան համար ղրկուած ձեռագիրները թղթին մէկ երեսը միայն և կարելի եղածին չափ յստակ գրել։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՇՆԱԶԱՐ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆ (78)

ՊԱՐՈՒԹԱՆ

ՅԱՓ.

—Ահ, դոչէց, թշուառականը։ Զորս տմեռան մէջ քանի հազար ֆրանքէն աւելի տակ տուի իրմէ, և տալուս պատճառն ալ այն էր որ, մէկը կը սպառնար ձեզ դիմել։

Եւ տեսնելով որ Տիկին Ֆօվէլ կը կասկածի, տեղէն ելաւ ու ցոյց տուաւ Ռուսլի տոցոպէրները, որոնց գումարը 23 հազար ֆրանքի կը հասնէր։

Տիկին Ֆօվէլ անէացած էր։

—40,000 ֆրանք ալ ինչ տաւե, ըսաւ, ուրեմն չորս ամսուան մէջ 60 հազար ֆրանքէն աւելի կորեր է։

Լուի այնպէս ձեւացուց որ տեսնելու ծրէյն կը ցաւի տնտղ վ.սայ։ Խոստացաւ այն գիշերն իսկ Ռուսլը տեսնել ու տատել։ Սակս երկար ժամակ տեսայողութիւններէ հետքը՝ ֆօքը վերջացուց իր թղթոց հարստութիւնը տիկնոջ արժանապատուհան նեղքեր գնելով։

Տիկին Ֆօվէլ մեծ ցաւ ու զարմանք կրեց, բայց չատ չդատնցաւ, և ձրը առաւ գնաց ըսաւ Մաուլէնի.

—Թևրեւս սխալած ենք, թևրեւս բլամրան գէշ մարդ չէ։

Մաուլէն սկսօրէն գլուխը թօթուեց, գուշակած էր ինչ որ պիտի պատահէր։ Մարգիլին անչահախնդրութիւնը կը հատատէր իր նախազգացումները։

Ռուսլ հօրեղբօրը քով գնաց տեղեկութիւն առնելու. Բլամրան ուրիշ բան էր։

—Սմէն բան կարգին է, սիրելի եղբօրորդիս։ Մ'լ քու պաշտօնդ վերջացած է. դ'արդիւնք ձեզ պատուհաս անունիմ մը ուղել։

—Ինչ է ուրեմն վիճակիս, ինչ կայ որ։

—Մ'լ պատուղ քաղելու ժամանակը եկած է. պէտք է աւիթի մը սպասենք։

Սյդ առիթը, որու անհամբեր կը սպասէր ալ Բլամրան, իր մտքակիցը՝ Բրօսբէր Պէրթօմի հայթայթել լրեն։

Բլամրան, Մաուլէնի հետ չմտաբերացած, դ'ուզէր անոր սրտին ջնջել Բրօսբէրի յիշատակը, դ'ուզէր այդ եւ բրատարդը նեղել անպատուելման ազմանոցի մը մէջ, ուսկից չկարենար դուրս ելլել։

Սանոյք կը կարծէր թէ լրեն չատ դիւրէն պիտի ըլլար ոչնչացնել դժբաղդ երիտասարդը, կ'ենթադրէր թէ նոյն լրեն Բրօսբէր մէջցներ պիտի հայհոյեր թէր լրեն, բայց կը սխալէր։

Իրաւ է որ Բրօսբէր անանկ կեանք մը կը վարէր, որ չատ անդամ մարդս կարծանաց կ'առաջնորդէ, բայց իր անկարգութենց մէջ ալ տեսակ մը կարդ կանոն կը դնէր, և երբէ չատ նեղուած էր, պարտքերը ուներ, բայց անկարելի էր առանց նշմարելի, վասն զի պէտք եղած մէջցները լաւ ձեռք առած էր։ Մեծագումար խաղ կը խաղար, բայց երբէք իր պատարիւնութիւնը չէր կորսընցներ։

Իր սիրուհին ալ, Նինա Ժիրօն, տասը օրերնակ կին մըն էր. իրաւ է որ չատ ծախք կ'ընէր, բայց չատ ալ անճնաւէր էր։

Ռուսլ, որ Բրօսբէրի մտերիմ բարեկամն էր, լաւ ուսումնասիրած էր զայն և լաւ յոյս չունէր որ կարելի պիտի ըլլար զայն մոլորեցնել ու խորխորատի մը մէջ ձգել։ Համոզուած էր որ անձնասպան կ'ըլլայ՝ եթէ յիմարն ևս զուխտան համի, բայց ազատ բան չգիներ։

—Դուն Բրօսբէրը չես ճանչնար, հօրեղբայր, կ'ըսէր։ Բան մը պինքը չի չհամոզիր եւ որ կարելի ըլլայ մոլորեցնել զայն։

—Լա՛ւ, մենք ալ կը սպասենք։

Սրդարև սպասկին և Տիկին Ֆօվէլ չատ զարմացաւ տեսնելով որ Ռուսլ նորէն կ'ըլլար այնպէս, ինչպէս էր իր հօրեղբօրը բացակայութենէն։ Շեայլտեհան յաջորդած էր դրեթէ ծայրայեղ կծծիութենէն մը և իրը թէ լանցադործութեան համար՝ կ'ըսէր թէ սրոշած էր ձմեռն ալ մնալ Վէլվիճէ։

Սյդ մէջցին էր որ Տիկին Ֆօվէլ, այս փոխոխութենէն ըղձրովին ուրախացած, խորհեցաւ Ռուսլը ամուսնացնել դրամատան մէջ պաշտօնի մը անցընել տալ։

Ֆ. Ֆօվէլ ալ ընդունեց այս գաղափարը և ամսական 500 ֆրանքով պաշտօն մը առաջարկեց անոր. բայց Ռուսլ, Բլամրանի հրամանով, մերժեց։ Այս մերժումը բաւական ծանր եկաւ սեզտաուարին. որ յանդիմանեց Ռուսլը և բաւ որ այլեւս իր վրայ յոյս չի դնէ։ Ռուսլ այս պատասխան օգուտ քաղեց իր այցելութիւնները գադրեցընելու համար և ա՛յնչափ միայն կը յաճախէր սեզտաուարին տունը, որքան հարկ էր անցած գաղտնը խմնալու համար։

Սյդպէս Ռուսլ և Բլամրան այլեւս չէին նեղեր երիւս խեղճ կիները։ Եւ սակայն Մաուլէն վատահութիւն չունէր և կը խորհէր որ անպատճառ ասոր նեղքան նոր ծրագիր մը ըլլալու էր, մէ այս հանդարտութիւնը վերջին և ամենասոսկալի յարձակման մը նախապատրաստութիւնն էր։

Եթէ Լուի և Ռուսլ կեանքի նչան չէին տար, պատճառն այն էր որ առժամէ կը սպասէին։

Ռուսլ, Բրօսբէրէն անբաժան, կ'աշխատէր թակարդի մը մէջ ձգել զայն, ուր խեղճ հրէտասարդը իր պատիւն ալ վրայ պիտի տար, բայց չէր յաջողեր։

Գիշեր մը Ռուսլ ուշ ատեն եկաւ Բլամրանը արթնցուց։

—Ինչ կայ, հարցուց Բլամրան՝ ըսալորովին այլայլած։

—Հիմայ Բրօսբէրի քովէն կուգամ։ Զինքը և Տիկին Ժիրօն ճաշի տարած էի երեք բարեկամի հետ միասին։ Ճաշէն հաքը Բրօսբէրը աղեկ մը գինովցուցի և այդ գինովութեան միջոցին բերնէն վոխցուց այն բառը զոր կը դործածէ դրամարկղը քանալ ու գոցելու համար։

Բլամրան այս տեղեկութիւնը լսելով, յաղթական ալաղակ մը արձակեց։

—Ինչ է այդ բառը, ըսաւ։

—Իր սիրուհին անունը։

—Ժիրօ՛... ճիշդ է և արդարև հինգ գիր։ Ա՛հ, ուրեմն ա՛լ ձեռքերնիս է։ Ա՛լ հիմայ իր անպատուութիւնը անխուսափելի է։ Դուն քանալին առը զիտես, այնպէ՞ս չէ։

—Գ. Ֆօվէլ երբ դուրս կելէ, քանալին իր գրասենեկին մէկ գզրոցին մէջ կը թողու միշտ։

—Լա՛ւ, կ'երթաս Տիկին Ֆօվէլը կը գտնես, այդ քանալին կ'ուզես, քէրի կ'ուտես, դրամարկղը կը բանաս ու մէջը ինչ որ կայ՝ կը վերցնես...։

—Աղէ՛կ, բայց Գ. Ֆօվէլի տուած ամենախիստ հրամաններուն վրայ՝ իրենց նշանները դրամարկղին մէջ կարեւոր գումար չպահուիր. ամենաչնչին բան կը մնայ։

—Ես ո՛ր իրիկուընը որ ուզեմ, մեծ կամ գումար մը կը գտնուի հոն։

—Ինչպէս։

—Գ. Ֆօվէլէն 400,000 ֆրանք առնելիք ունիմ. եթէ այս օրերս առտու մը կանուխ ուղեմ այդ գումարն առնել՝ գրասենեակը բացուելուն պէս, առջի իրիկունը այդ գրաժը դրամարկղին մէջ պահելու կը պարտաւորին։

—Ինչ գաղափար, դոչէց Ռուսլ ապշած։

Երկու մեղսակիցները ժամերով այս գաղափարը մանրամասնաբար քննեցին՝ անոր ոտք ու գլուխ կոտրելով։

(Շարունակելի)